

מסלולי אופניים ביער להב

חניון המוצא למסלולי האופניים אלון מול מרכז ג'ו אלון. המסלול טבעתי מסומן כחול במפה ובשטח, אורכו 13.4 ק"מ, רמת הרכיבה בינונית. חניון המוצא למסלולי האופניים רמון מול חוות שברדון. המסלול טבעתי מסומן כחול במפה ובשטח, אורכו 8.6 ק"מ, רמת הרכיבה בינונית. המסלול המקשר מסומן ירוק במפה ובשטח, אורכו 2 ק"מ לכל כיוון, רמת הרכיבה בסיסית.

לאורך המסלולים אתרים ארכיאולוגיים, מצפורי נוף ומוקדי המקשר מסומן ירוק, לשרותכם: חניונים, ברזי מים ושרותי הסעדה.

גוש יערות להב

משתרע על פני 40,000 דונם. נטיעת היער החלה בשנת 1952 באזור בו ממוצע המשקעים הרב שנתי 250 מ"מ. חדרבות ישובים, שרידי כנסיית ובית כנסת, מתקני חקלאות קדומה שבתחום היער, כל אלה חושפים קורותיהם של תושבים, מלכים ומורדים שהמקום שימש להם זירת פעילות במהלך ההיסטוריה. ברום היער, על הר להבים, גובה 518 מטרים מתנשא מגדל תצפית אש אל מרחבי שפלת יהודה, הרי חדרון, מישור החוף הדרומי ובקעת באר שבע. לרשות המבקרים: חניונים ומתקני משחק חלקם מותאמים לציבור עם מוגבלויות. ברזי מים, מצפורים, דרכי נוף, שבילי הליכה ורכיבה על אופניים, מדבדי פריחה באביב ותחנה לחקר טבע וציפורים.

"ולהב חרב וברק חניני" נחום ג' 3

צילום: טלילה ליבשיץ

גב הסרטנים
שקט צר וארוך למרגלות משטח סלע. בחורף גשום מתמלא השקע במים ומהווה בריכה עונתית. בסוף החורף ניתן לראות בגב ראשנים של קרפדות.

צילום: טלילה ליבשיץ

חלמונית גדולה

Sternbergia clusiana
החלמונית פרח בר ממשפחת הנרקיסיים הפורח בחודי שים: אוקטובר - נובמבר. בצל החלמונית מצמח בסתיו פרחים צהובים גדולים הפורחים בקרבת האדמה, ללא עלים. הכותרת דמוית כד. הפרחים מדיפים ריח אופייני. מאביקים גדולים - פרפרים ודבורים מאתרים את הפרח בראיה ומשתקרבו הם נמשכים לריח כמו גם המאביקים קטנים - זבובי הרחף. בחורף העלים יוצאים מהבצל לאחר שהפרחים נובלים ובאביב מגיח עמוד הפירות מעומק הקרקע. החלמונית גדלה באוכלוסיות צפופות מעטות וחובה עלינו להגן עליה.

אסור לקטוף!

צילום: טלילה ליבשיץ

צילום: טלילה ליבשיץ

חריבת רמון

שרידי ישוב יהודי אשר התקיים מימי בית שני ועד לשלהי התקופה הביזנטית. באתר מבנה ציבורי גדול הכולל שרידי בית כנסת ומערות מגורים.

צילום: טלילה ליבשיץ

באר צקלג (ביר חווילפה)

הבאר בנויה בחלקה העליון וחצובה בסלע עד 23 מטרים, עומק מי התהום. על פי המסורת הבדואית, ראשיתה של באר זו בימי אברהם אבינו ולכן נותרה באר ציבורית לשימוש הכלל. ביר חווילפה, כשמש של תל חווילפה וחורבת חווילפה הסמוכים. באר זו ובאר לוסתן הסמוכה לה, שימשו מקור המים העיקרי לתושבי העיר ששכנה בתל בתקופות הברונזה הקדומה, המאוחרת ובימי ממלכת יהודה. פירוש השם אינו ברור ומוסבר כ"חליפות קטנה" או אחוזה. קיבוץ להב, שטעה להתיישבות על מדרון התל, נקרא בתחילה 'צקלג' ומכאן שמה העברי של הבאר. שתי הבארות נזכרות במקורות מהתקופה הצלבנית. שיירה גדולה עלתה ממצרים לעזרת תושבי אשקלון המוסלמית. את הלילה האחרון למסעם העבירו כאן, ליד 'הבורות העגולים'. למלך אנגליה ריצ'רד לב-הארי, פטרון מסע הצלב השלישי, נודע הדבר ובכשיטה נונצת הגיע לכאן לפנות בוקר 23.6.1192, והשימד את השיירה הענקית, 2000 גמלים עמוסי ציוד וסחורה. הייתה זו אחת המפלגות הגדולות של צלאח א-דין, מנהיג מלחמת המוסלמים בנוצרים.

לשירות הרוכבים ביער להב:

מרכז ג'ו אלון - מרכז חינוכי תיירותי.
טלפון 08-9913322
www.joaelon.org.il

חוות שברדון - פעילויות בחיק הטבע ומסעדה טלפון 052-4404020 (בתיאום מראש)
חווה מטופחת המארחת קבוצות לפעילויות ביער. מסעדת נתנאל במקום מארחת קבוצות לארוחות.

גן הכרמים - צימרים ולינה כפרית טלפון 08-6597111 www.kramimt.co.il
לינה כפרית נעימה ומפנקת במגוון בקתות עץ משפחתיות וזוגיות, וכן אפשרויות לאירוח ברמה פשוטה יותר. מתקנים לטיפול, שטיפה ואחסון אופניים.

סינרגיה - מרכז לטיפול, איזון וריפוי אלטרנטיבי טלפון 054-2470129
מרכז טיפולים המציע מגוון רחב של טיפולים לאיזון וריפוי מידי מטפלים תושבי הקיבוץ.

פיינטבול קיבוץ כרמים
טלפון 08-6597188
מתחם פיינטבול מושקע וגדול המשתרע על שטח של כ-15 דונם, מעוצב כשטח לחימה של ממש.

טרקטורוני צליל נודד
טלפון 050-8438909 www.zlilnoded.com
טיולי טרקטורונים מאתגרים החל מטיולים קצרים של שעה ורבע וכלה בטיולים בני יומיים ויותר, וכן טיולים ליליים. ניתן להזמין אירועים מיוחדים, ימי הולדת, ימי נישואין, קריקטי בשטח, ועוד.

חנות שביל ישראל Columbia
צומת דבירה
טלפון 08-6341893
מבחר גדול של מוצרי מחנאות וביגוד ממבחר יצרנים, ביגוד סקי, ביגוד אקטיבי לספורט ומטיילים, נעליים, משקפי שמש, ביגוד ומיגונים לרוכבי אופניים.

צילום: טלילה ליבשיץ

צילום: אילן שחם

צילום: אילן שחם

במלחמת העולם הראשונה התחולל קרב ארוך וקשה על תל חווילפה, שבסופו כבשו פרשי אנ"ק האוסטרי לים והניו זילנדים והלוחמים הבריטים את התל מידי התורכים, וירדו לכאן להרוות את צימאון הסוסים הלוהו-מים. מכאן המשיכו את דרכם צפונה.

בתקופת המנדט הבריטי הותקן על פי הבאר כיסוי בטון, לבטיחות השואבים.

בימיו הראשונים של קיבוץ להב, אוגוסט 1952, הובאו מי השתיה בעגלת - מיכל מעומר. חברי הקיבוץ התקינו כאן משאבה, ונהגו להתקלח ליד הבאר. בהמשך הונח צינור עד לקיבוץ שסיפק 30 קוב מים מדי יום. בשנת 1956 חובר להב לקידוחי גברעם בצינור גדול יותר. הבאר המשיכה לספק מים למכלאות הבקר של הקיבוץ עד אמצע שנות ה-60 של המאה הקודמת.

צילום: טלילה ליבשיץ

צילום: טלילה ליבשיץ

כללי התנהגות:

- השתמשו בשבילים המסומנים.
- התאימו את הרכיבה לתנאי השטח ולתנאי מזג האוויר.
- קטעים קשים למעבר באופניים יש לעבור בדגל.
- הצטיידו בציוד הבטיחות המתאים לרכיבה.
- התחשבו במשתמשים אחרים בשביל.
- האחריות לשלומכם בזמן הרכיבה חלה עליכם. אל תסכנו את עצמכם ואת המטיילים האחרים.
- שמרו על הניקיון. קחו את האשפה עמכם.
- בשטח מצויים בורות פתוחים ומערות. יש להימנע מלהיכנס אליהם למעט האתרים המסומנים.

הרכיבה בשטח אסורה בשעות החשכה והלילה!

הרכיבה בשטח אסורה על אופנועי שטח וטרקטורונים!

למען בטיחותכם, הקפידו על הכללים. תודה!

צילום: אילן שחם

באר תלה

ה'תל", נחפרה במהלך התקופה הביזנטית (מאות 4-6 לספירה). קוטרה הפנימי 3.5 מ', חלקה העליון נבנה מאבנים מסותתות והיא הוסיפה לשמש את הבדואים בסביבה עד התקופה המודרנית (שנות ה-70 של המאה ה-20) להשקיית צאן.

בסמוך, אבני קיר שכוסו, יתכן והיו חלק משוקת. אוסבוס בן המאה הרביעית לספירה, הארכיבישוף של קיסריה, מתאר בספרו אונומסטיקון יישובים בתקופתו: "תלכה במטה שמעון. היום נקרא תלא, כפר גדול מאוד של יהודים כט"ז מילים מבית גוברין בדרומא". הכוונה כנראה לחרבת חווילפה.

צילום: טלילה ליבשיץ

באר אבו חוף

הבאר מהתקופה הכלקוליתית (4500 לפנה"ס), מהבארות הקדומות בישראל שהשתמרה ביבשה.

הבאר ממוקמת בצד אפיק הנחל ונחפרה אל תוך סחיף חצצי. העומק הכולל שלה היה 2.45 מ'. קוטרה הפנימי 1.5-2 מ'. מי התהום הגבוהים הציפו את הבאר ומוטטו חלק ממנה.

הבניה יבשה מאבני גוויל שבה כל אבן מונחת על מקום המפגש של שתי האבנים שמתחתיה.

בסמוך בניין וחרב בנויים אבן שיסודותיהם כוסו.

למבנה שני שלבים הכוללים חדר במפלס עליון וחדר במפלס תחתון. קיר ארוך המקביל לאפיק הנחל מגיע עד לבאר ועם הקיר המקביל לו יוצר כעין חצר שיתכן ושימשה מכלאה לריכוז צאן.

האתר נחפר בשנות השמונים ובשנת 1996 על ידי דוד אלון. עבודות שימור בוצעו בשנת 2014.

יער להב מסלולי אופניים

מחנה הירוקים, טלילה ליבשיץ, קיבוץ להב, אזור השרון

צפון הנגב

מחנה הירוקים, טלילה ליבשיץ, קיבוץ להב, אזור השרון